

Kritik Altyapının Korunması ve Dayanıklılık - Fatih Ceylan

TUSAŞ Saldırısının Bıraktığı Yara

23 Ekim'de PKK'lı teröristlerin TUSAŞ'a karşı gerçekleştirdiği terör eylemi toplumumuzu derinden sarstı, yürekleri dağladı. Yapılan resmî açıklamaya göre terör saldırısı sonucunda beş vatandaşımız hayatını kaybetti, yirmi iki vatandaşımız ise yaralandı.

Türkiye'nin gözbebeği kurumlarından biri olan ve savunma sanayimizin desteklenmesinde kritik rol oynayan TUSAŞ'a karşı yapılan terör saldırısı sonrasında konu, bu tür Yüksek Değerli Varlıkların korunması için alınması zorunlu güvenlik önlemlerinde zafiyet olup olmadığı noktasında düğümlendi. Bu çerçevede, bir yandan ulusal sorumluluk gerektiren, diğer yandan Türkiye'nin tarafı olduğu çokuluslu teşkilat ve kuruluşlar yönüyle üstlenilen toplu yükümlülükler doğrultusunda kritik altyapının korunmasını ve olası şoklara karşı dayanıklılığının arttırılmasını zorunlu kılan hayati bir mesele ülke gündemine yerleşti.

Kritik Altyapının Korunmasının Kısa Geçmişi

Soğuk Savaş öncesi dönemi betimleyen iki kutuplu dünya düzeninde her blok kendi bünyesindeki tedarik zincirlerini sürdürmede ve bunları dayanıklı kılmada kararlı tutum sergiliyordu.

Enerji arzının güvenliği, özellikle Batılı uluslar topluluğunun davranışlarını yönlendiren temel etkenlerden biriydi; çünkü Sovyet Bloku'nun bünyesinde enerji kaynaklarının başını çeken geniş miktarda petrol ve doğal gaz vardı.

Batı dünyası, küresel güvenliğin bozulmaya, bu çerçevede güç dengesinin daha farklı bir kulvara evrilmeye başlamasına değin uluslararası ticaretin önündeki engelleri ortadan kaldırmaya ve özellikle deniz iletişim hatlarını açık ve özgür tutmaya önem verdi. Açık denizlerde seyrüsefer özgürlüğünün sürdürülmesi, ekonomik ve ticarî ağırları olumsuz yönde etkileyecek olası kesintilere ve şoklara karşı dayanıklılıklarının desteklenmesi öncelikliydi. Bu hedef için verimli, sürdürülebilir ve işler tedarik zincirlerine sahip olmak elzemdi.

Soğuk Savaş sonrası dönem, iki eski Blok arasında iş birliğine yol açtı ve böylece jeoekonomi, jeopolitiğin yerini almaya başladı. Daha geniş ölçekli ticaret ve ülkeler arası alışveriş için ortam rahatladı.

Transatlantik topluluk açısından bakıldığında kolektif caydırıcılık ve savunma dışındaki iki temel görev alanı olarak belirlenen iş birliğine dayalı güvenlik ve kriz yönetimi merkezî bir konuma geldi. Bu suretle dünya çapında liberalleşme ve serbest piyasa yönelimi güç kazandı.

Batı topluluğunun, “Vancouver’dan Vladivostok’a kadar barış, istikrar ve refah tesis etmek” ereği, yönetimlerin ve toplumların dayanıklılığını geniş bir ölçekte güçlü kılmayı gerektirdi. Bu anlayış, kıtalar ve bölgeler arası tedarik zincirlerini de kuvvetlendirmeyi zorunlu hale getirdi. Küresel ekonominin daha da gelişmesi için deniz, hava, uzay ve kara iletişim hatlarını özgür ve açık tutmak her zamankinden daha önemli hale geldi. 2. Dünya Savaşı sonrasında kurulan çok uluslu kurumlara ilaveten yeni dönemde dünya ticaretinin ölçeğini genişletme amacı çerçevesinde DTÖ, G20, BSEC ve BRICS gibi yapılar hayata geçirildi.

Küreselleşmenin ilk yıllarında Rusya ve Çin, büyüyen ekonomik-ticari ilişkiler hacminden faydalandı. Bu temelde kendi ulusal çıkarları ve dayanıklılıkları için arz-tedarik zincirlerini korumak, hatta geliştirmek hususunda Batılı ülkeler kadar uluslararası sistemin önemli birer paydaşı oldular. Örneğin Çin, 1980’lerden başlayarak en az üç on yıl boyunca GSYİH’sinde %10’luk bir artış elde edebildi. Rusya da, esas olarak Avrupa pazarlarına yaptığı petrol ve doğal gaz satışından büyük gelirler elde etti.

Küresel ticaret ve üretimin ölçeğinin genişlemesine paralel olarak tedarik zincirlerinin korunmasının önemi daha da arttı. Altyapıya yapılan yatırımlar önde gelen tüm aktörler için daha cazip hale geldi ve en geniş anlamıyla bağlantılılık ülkeler arası ilişkilerde hem iş birliğine hem rekabete açık bir alan olarak gündemdeki yerini aldı.

Evrilen Küresel Güvenlikte Kritik Altyapının Önemi

Küresel güvenlik denklemi 21. yüzyılın ilk çeyreğinde gözle görülür bir şekilde değişti. Çok sayıda tehdit kaynakları uluslararası sahneye hâkim olmaya başladı.

Özellikle üç büyük güç olan ABD, Rusya ve Çin arasındaki jeopolitik ve jeostratejik rekabet benzeri görülmemiş seviyelere ulaştı.

Küresel ilişkilerde ortaya çıkan yeni dönem hem devlet hem devlet dışı aktörlerin aktif olarak sahne aldıkları ulus içi ve ötesi krizler ve asimetrik tehditlerle tanımlanmaya başlandı. Yeni çağın evrilmiş haldeki yeni tehditleri giderek uluslararası rekabetin öznesine dönüşen kritik altyapıyı hedef almaya, bu bağlamda yönetimlerin ve toplumların dayanıklılığını test etmeye yöneldi.

Terörizm, her türü ve tezahürüyle, Türkiye'nin üyesi bulunduğu NATO'nun son Stratejik Konsepti'nde de iki ana tehdit kaynağından biri olarak tanımlandı.

Terör ve Yeni Tehditler Karşısında Kritik Altyapı

Devlet dışı silahlı gruplar tarafından işlenen ve bazılarının gerisinde devlet desteği bulunan terör eylemleri, uluslararası toplumun dayanıklılığını zayıflatmak hedefi gütmekte ve kritik altyapı tesislerinin güvenliği için ana tehditlerden birini oluşturmaktadır.

Küresel gündemin mevcut sınamaları karşısında kritik altyapıyı içeren terör saldırılarına karşı dayanıklılığın artırılması hem ulusal bir sorumluluk hem de ülkelerin mensup oldukları kurum ve kuruluşlar açısından toplu uğraş gerektiren bir taahhüttür.

Kritik altyapıya yönelik terörizmin çeşitli biçimleri ve tezahürleri göz önüne alındığında, ulusal düzeyde alınan önlemlere ek olarak BM, NATO ve AB gibi farklı kuruluşlar tarafından önleyici tedbirler getirilmekte olduğu gözlenmektedir. Bu nedenle, kritik altyapının dayanıklılığının ve korunmasının sağlanmasında, kilit ulusal aktörlerin yanı sıra uluslararası paydaşların da yer aldığı katmanlı iç ve dış güvenlik yapılarının öne çıktığı görülmektedir.

Toplu güvenlikten sorumlu ulusal ve çok uluslu kurumların devletin resmî kuruluşları öncülüğünde kritik altyapıyı korumayı rehber edinmeleri kaçınılmazdır. Bugünkü tehlikelerle dolu ortamda, güvenlik ve refahın sürdürülmesi hedefiyle kritik sivil ve askerî altyapısının korunmasına ve ülke yönetimlerinin herhangi bir acil durum veya duruma karşı hazırlıklı olmalarına daimî özen gösterilmesi zorunludur. Önlemlerin de bu hedefe uygun olarak alınması elzemdir. Bu anlamda yönetim katmanlarının tümünü içeren bir yaklaşımdan (*whole-of-government*) toplumun tüm kesimlerini kapsayan bir anlayışa (*whole-of-society*) yönelinmesi bir zorunluluktur. Bu anlayışın ön koşulu, tabiatıyla toplum bünyesinde çeşitli kesimleri birbirlerine karşı kutuplaştırmaya dönük siyasetin terk edilerek, politik, ekonomik ve toplumsal yaşantıyı çoğulcu demokrasiye, temel hak ve hürriyetler ile hukukun üstünlüğü esaslarına özen ve saygı gösteren bir yönetimle desteklemektir. Aksi takdirde, güvenliği de kapsamak üzere tüm toplumu kucaklayıcı hedefe ulaşılması yanılısamadan ibaret kalacak ve kritik altyapı güvenliği dahil sosyal yaşantı özellikle devlet dışı oluşumların her türlü zarar verici eylemine açık olacaktır.

Stratejik rekabetin hız kazandığı günümüzde benimsenmesi kaçınılmaz olan bütüncül anlayış ve bunun kritik altyapısının korunmasındaki önemi her ülke için gündemdeki yerini koruyor. Bu çerçevede, sadece askerî varlıkların veya yeteneklerin değil, savunmayı destekleyen sivil altyapısının ve özel sektör tesislerinin de güvenliği ön plana çıkmış bulunuyor.

Rekabete dayalı ve parçalanmakta olan küresel güvenlik tablosu dikkate alındığında terör kaynaklı risklerin yanı sıra kritik altyapıya yönelik siber ve hibrit saldırıların da ülkelerin tehdit değerlendirmelerinde öncelenmesini olağan karşılamak gerekiyor. Bu sınamalara karşı ulusal önlemler alınırken, dost ve ortak kabul edilen ülkelerin savunma ve istihbarat ağlarıyla mümkün olabildiğince bölgesel ve küresel işbirlikleri geliştirmek daha da önem arz ediyor.

Mevcut genel tablo içinde kritik altyapısının korunmasında kamu-özel sektör iş birliğinin ilerletilmesinin gereği daha iyi anlaşılıyor. Günümüzde güvenlik ve savunma alanını desteklemek üzere faaliyet gösteren birçok sivil kuruluş ve tesisin rol oynadığı; bu çerçevede kritik altyapıların/tesislerin özel sektör

tarafından daha fazla sahiplenilip, işletildiği görülüyor. Örneğin NATO'nun yaptığı tahminlere göre kritik altyapı açısından kamu ile özel sektör arasındaki bağımlılığın kapsamı şu şekilde tanımlanıyor:

- Büyük askeri operasyonlar için askeri taşımacılığın yaklaşık %90'ı ticari sektörden kiralanmış veya talep edilmiş sivil varlıklar tarafından sağlanmaktadır;
- Savunma amaçlı kullanılan uydu iletişimlerinin %70'inden fazlası ticari sektör tarafından sağlanmaktadır;
- Askerî iletişimler de dahil olmak üzere transatlantik internet trafiğinin yaklaşık %95'i, çoğu özel sektör kuruluşları tarafından sahiplenilen ve işletilen deniz altı fiber optik kablo ağları tarafından taşınmaktadır;
- Ortalama olarak, NATO operasyonlarına ev sahibi ülke desteğinin yaklaşık %75'i yerel ticari altyapı ve hizmetlerden kaynaklanmaktadır.

Küresel güvenlik durumunu ve jeopolitik rekabeti gözeten Batılı kurumların liderleri NATO ve AB bünyesinde üye ülkelerin dayanıklılığını arttırmaya dönük Türkiye'nin de taraf olduğu kararlar aldılar. Örneğin, NATO Liderleri 2021'de Güçlendirilmiş Dayanıklılık Taahhüdü'nü kabul ettiler. Ocak 2023'te kritik altyapının dayanıklılığı üzerine NATO-AB Görev Gücü'nü hayata geçirdiler. Kurulan bu Görev Gücü'nü, enerji, ulaşım, dijital altyapı ve uzayda dayanıklılığı sağlamak üzere bir yol haritası hazırlamakla görevlendirdiler.

2001 yılından bu yana NATO ve AB müktesebatına bakıldığında kritik altyapı güvenliğini de doğrudan etkileyen terörle mücadele bağlamında kullanılan ilkeleri, "karşı koyma, caydırma, savunma ve karşılık verme" olarak özetlemek mümkündür.

BM Küresel Terörle Mücadele Stratejisi'ne baktığımızda ise, bu stratejinin dört sacayağının, "önleme, koruma, takip etme ve karşılık verme" ilkelerine dayandığı görülmekte. Her dört ilkenin uygulanması için ülkeler arası küresel iş birliği ve eşgüdüm yapılması tavsiye olunmaktadır.

Soğuk Savaş'ın sona ermesinden bu yana güvenlik ve savunmayı da içerecek şekilde kritik alt ve üstyapı inşasında ve işletilmesinde çok sayıda ulusal özel sektör firmaları ile çok uluslu şirketlerin rol üstlendikleri görülmektedir. Gerekli koruyucu sıkı önlemlerin alınmaması takdirinde kritik sivil altyapı tesislerinin giderek ön plana çıkmasıyla birlikte bunları kötücül amaçları için istismar etmeye yönelmekte tereddüt göstermeyen devlet ve devlet dışı aktörlerin sahneye çıktıkları gözleniyor. Bu durumda, resmî devlet kurumlarının, özel şirketlerin ve uluslararası örgütlerin kritik altyapının korunmasında daha etkili usül ve önlemler geliştirmeleri artık bir tercih değil, zorunluluğu simgeliyor.

Kritik altyapıya karşı sadece terör saldırıları değil, aynı zamanda siber ve hibrit tehditlerin varlığı da toplumsal dayanıklılığı güçlendirmek ve kritik altyapıyı korumak için çok sıkı önlemlerin alınmasını gerektiriyor. Bunlara bir de özellikle yeni ve yıkıcı etkileri bulunan teknolojiler (YYT) ekleniyor. Kritik altyapının korunması gereğinin kapsamına YYT'lere karşı önlemlerin de dahil edildiklerini görmekteyiz.

Salt devlet katındaki önlemler aracılığıyla dayanıklılığın ve kritik altyapının güvenliğinin sağlanamadığı gözleniyor. Küreselleşmeye karşı akım ve uygulamalara rağmen, devletler ve toplumlar arasındaki girift bağlantısallığın halen sürdüğü görülmekte. Bu saptamadan hareketle, kritik altyapının sanal ve fizikî eylemlere karşı korunmasında kamu sektörünün yanında özel sektörün varlık ve kapasitesinin de seferber edilmesi günümüzün önemli bir gereksinimi olarak ortaya çıkıyor.

Sonuç

Kritik altyapının, terör eylemleri dahil, her şart altında güvenliğini sürdürülebilir kılmak için her hâl ve kârda özel sektörü de kapsayacak ve süren bu mücadeleye aktif paydaş yapacak bir yaklaşım geliştirilmesi kaçınılmazdır. Bu çerçevede iç ve dış kaynaklı tehdit bileşiminin kritik altyapının güvenliği açısından doğurabileceği sınamaların geniş bir yelpazede tanımlanıp, önceliklendirilmesi zorunludur. Bunun yapılması gerekli, ancak yeterli değildir. Sözkonusu tehditlere karşı pratikte uygulanacak önlemler manzumesinin de eşzamanlı olarak güncel halde tutulması gerekecektir.

Mevcut güvenlik ortamının özellikleri dikkate alındığında kritik altyapının çeşitli tehditlere karşı korunmasında izlenebilecek bir eylem planının ana bileşenleri şöylece özetlenebilir:

- Devletlerin ve toplumların karşılaştıkları sınamalar, kara, deniz, hava, siber ve uzay olmak üzere çok boyutlu ve çok yönlüdür. Bu nedenle, önlemler ve karşı önlemler, başta devlet kurumları olmak üzere dikey ve yatay yapılanmalara dayalı olarak çok katmanlı bir çerçevede içinde belirlenmelidir.
- Kritik altyapının dayanıklılığını artırmak için yürürlükte olan ulusal yöntem ve planların uygulanmasında bölgesel ve uluslararası iş birliğine dayalı bir anlayış temelinde hareket edilmesi, durumsal farkındalığın güncel tutulması bakımından önemlidir. Evrilen tehdit ortamının özellikleri dikkate alınarak istihbarat alanında da iş birliği ağlarını olabildiğince genişletmek yeğlenmelidir.
- Kritik altyapının korunmasında uygulanmak üzere geliştirilmiş yöntem ve planların, devlet ve özel sektörün uluslararası planda üstlendiği taahhütlerle uyumunun gözetilmesine de gereksinim vardır. Dolayısıyla, kritik altyapının güvenliği için zorunlu olan bütüncül, diğer bir tanımla, toplum tabanlı planın iç ve dış boyutları arasındaki etkileşimin kapsamının önceden belirlenmesi tercih edilmelidir. Bu perspektiften bakıldığında, sadece içe dönük veya salt dışa odaklı bir temelde hareket edildiği

takdirde güvenlik zafiyetlerine maruz kalmak riski kaçınılmazdır.

- Toplumsal dayanıklılığı tehdit eden herhangi bir olumsuz durumu önlemek, caydırmak ve gerektiğinde bununla başa çıkmak için ilgili tüm kurum ve kuruluşları önceden alınması zorunlu önlemler bakımından bağlayacak bir 'yumuşak hedefler' listesi hazır ve güncel olmalıdır. Burada aslî görev devlet kurumlarına, dolayısıyla resmî-özel değil-emniyet kurumlarına düşmektedir. Kritik özel sektör tesislerinin korunmasında da devlet kurumlarının güncel tehdit ortamını dikkate alarak gerekli bilgi paylaşımında bulunması, yakın ve açık tehdit halinde özel sektör kurumlarına da resmî yetkilileri görevlendirmek suretiyle destek sağlaması zorunludur.
- Kritik altyapı tesislerinde görevli veya istihdam edilecek kişiler kapsamlı ve güncel bir inceleme (vetting) sürecine tabi tutulmalıdır. Bu suretle ilgili kurum bünyesinden kaynaklanabilecek zafiyetlerin önüne baştan geçilebilecek, özellikle yeni görevlendirecekler arasında bulunabilecek "potansiyel eylemciler" ayıklanabilecek ve teröre meyilli veya bir şekilde iltisaklı kişilerin suç ortaklığında bulunmaları potansiyeli ortadan kaldırılabilecektir. Bu uygulama-inceleme süreç ve mekanizması-genel hatlarıyla ciddî devlet geleneğine sahip yönetimlerce esasen yapılagelmektedir.
- Kamu ve özel sektöre ait kritik altyapı tesislerinde çalışanların, mekân güvenliği dahil hassas ve gizli bilgilere erişim sağlamalarında derecelendirilmiş bir güvenlik yapılanması bulunması zorunludur. Bu çerçevede, gerekli erişim iznine (güvenlik kleransı) sahip olmayan çalışanların hassas nitelikteki bilgilere ulaşması baştan alınacak önlemler aracılığıyla engellenmelidir.
- Geçmişte ülke içinde veya dışında gerçekleştirilen tekil veya çoklu hedeflere yönelik terör ve sanal saldırı örüntüleri incelenmek suretiyle mevcut önlemlerde uyarlanmaya veya güncellenmeye gidilmelidir. Bu

örneklerden gerekli dersler çıkarılarak güncel veya gelecekte ortaya çıkabilecek tehditlere karşı önceden alınacak önlemleri belirlemek gereği içselleştirilmelidir. Benzer şekilde ülke içinde veya uluslararası düzlemde kritik altyapının çeşitli saldırılara karşı korunmasında elde edilen en iyi uygulamaların gözetilmesi ve bunların uygun bir çerçeve ve kapsamda kurumlar arasında paylaşılması önemlidir.

- Kritik altyapı güvenliğinde dayanıklılığı ve sürdürülebilirliği sağlamak üzere önceden tanımlanmış bütüncül çerçeveye dayalı olarak salt sektörel yaklaşımdan uzak durulmalı; bu bağlamda sektörler (kurumlar/tesisler) arası ve ilgili sektöre (kuruma/tesise) özgü olabilecek önlemlerin birleştirilmeleri suretiyle uygulamada yeknesaklığı sağlayacak, dolayısıyla paydaşların uyum içinde hareket etmesine olanak tanıyacak işler bir ortak zemin benimsenmelidir.

Ve Türkiye...

1980'li yıllardan bugüne değin terörle mücadele eden Türkiye'nin en azından devlet müktesebatında yeterli sayılabilecek veri ve bilgi toplanmış durumdadır. Kritik altyapının korunması dahil terörle mücadelede önemli olan husus, toplumun olabildiğince geniş katmanlarını da bu mücadeleye katacak, dolayısıyla olası toplumsal zafiyetlerin önüne geçecek bir anlayış ve zeminin oluşmasını sağlamaktır.

Ekim 2023'te İçişleri Bakanlığına, Ekim 2024'te TUSAŞ'a karşı yapılan hain terör saldırıları en başta kamusal zafiyetlerin yeniden sorgulanmasına meydan vermiştir. Bunun yanı sıra toplum bünyesindeki yetersizliklerin de tekrar su yüzüne çıkmasına vesile olmuştur. Bu son iki terör saldırısından kamu ve özel sektörlerin gerekli dersleri çıkarmaları tabii olacaktır. Her iki kurumumuza karşı yapılan terör saldırılarında istihbarat açıklarının belirlenmesi ve bunları gidermek üzere kurum içi ve kurumlar arası önlemlerin alınmasını beklemek de doğaldır.

Küresel rekabetin derinleştığı, bölgemizdeki çatışma ortamının yaygınlaştığı, vekâlet savaşlarının tavan yaptığı bir ortamda devlet ve devlet dışı örgütlerin ülke odaklı zafiyetleri sanal veya terör gibi fizikî yollardan istismar etmekten geri durmayacakları aşikârdır. Bu çerçevede, güncel veya potansiyel tehditler karşısında kritik altyapı tesislerini korumak görevi öncelikle kamu kurumlarına düşmektedir. Ne kadar iyi eğitilmiş olurlarsa olsunlar özel güvenlik şirketlerinin kamusal/istihbarî veriler/birikimler ile imkân ve kabiliyetlere sahip olmaları beklenemez.

Türkiye'nin esasen kritik altyapıların korunmasına dair bir yol haritası mevcut. Buna dair etraflı strateji belgesi 2014-2023 dönemini kapsayacak şekilde Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) bünyesinde hazırlanmıştır. Belgede, doğa yapımı afetlerin neden olduğu felaketselere karşı koyma önlemlerine olduğu kadar insan ve teknoloji kaynaklı sınamalar için de tanımlanan görevler ve önlemler yer almaktadır. Belgenin kapsadığı dokuz yıllık dönemde Türkiye'de örneğin kritik altyapılara karşı gerçekleşen terörist eylemlerin sayısı düşünüldüğünde, kamuoyuyla paylaşılan yol haritasının bîhakın uygulanmasında ciddî sorunlarla karşılaşıldığı, dolayısıyla istenen etkinin tesis olunamadığı anlaşılmaktadır. Bu çerçevede, sözkonusu yol haritasının sahada sonuç doğuracak yönde yenilenmesi ve kritik altyapının korunması sorumluluğunun salt AFAD'ın sırtına yüklenmemesi, dolayısıyla bu alanda güvenlik, savunma ve emniyetten sorumlu devlet kurumlarının, kendi aralarındaki eşgüdümü sağlayacak bir yapılanma içinde aslî rol üstlenmelerine olanak sağlayacak yasal bir düzenlemenin ilk aşamada hayata geçirilmesi elzemdir. Bu yasal düzenlemede, AFAD'ın öncü rol oynaması yerine destek rolü üstlenmesinin daha sağlıklı sonuçlar vermesi öngörülmelidir.

İlgili kamu kurumlarının esasen yukarıda özetlenen temel ilke ve esaslardan bîhaber olduğu da öne sürülemez. Gerek yurtiçinde gerek yurtdışında katıldıkları konuya ilişkin resmî toplantılar aracılığıyla yeterli bilgi ve deneyimler hususunda durumsal farkındalık sahibi oldukları da bilinmektedir. Bu tespitten hareketle sözkonusu ilke ve esasların etkili ve eşgüdümlü şekilde hayata geçirilmelerinde aksamalar olduğu, bunların da zafiyete yol açtığı gözleminde bulunmak kaçınılmazdır.

Toplumun büyük çoğunluğunda TUSAŞ gibi kritik altyapı tesislerine karşı yapılan terör eylemlerinin derin yaralar bıraktığı gerçeğinden hareketle, son saldırılar karşısındaki zafiyetlerin süratle belirlenmesi, bunların kamuoyu desteğini genişletmek üzere gerekli ölçüde toplumla paylaşılması ve mevcut önlemlerin, Türk devletinin esasen aşına olduğu temel ilke ve esaslara uyumunu bir kez daha gözetecek şekilde güncel ulusal ve uluslararası durum ışığında vakit geçirmeksizin uyarlanması ile güncellenmesi öncelenmelidir.

Fatih Ceylan, Büyükelçi (E.)

1957 Bursa doğumlu. 1979 yılında Siyasal Bilgiler Fakültesinden mezun oldu. Aynı yıl Dışişleri Bakanlığına girdi. Master Derecesini Rutgers(ABD)/Princeton Üniversitelerinden aldı. İslamabad Büyükelçiliği, Deventer Başkonsolosluğu ve NATO nezdindeki Türkiye Daimi Temsilciliğinde, Brüksel Büyükelçiliğinde ve AB nezdindeki Türkiye misyonunda çalıştı. Düsseldorf'ta Başkonsolosluk, Sudan ve NATO nezdinde Büyükelçilik yaptı. Merkezdeki son görevi İkili Siyasi İlişkilerden Sorumlu Müsteşar Yardımcılığıydı. 2019 Şubat ayında emekliye ayrıldı.

Bu yazıya atıf için: Fatih Ceylan, “Kritik Altyapının Korunması ve Dayanıklılık”,

Telif@*UIKPanorama*. Çevrimiçi olarak yayımlanan yazıların tüm telif hakları Panorama dergisine aittir. Aksi belirtilmediği sürece, yayımlanan yazılarda belirtilen görüşler yalnızca yazarına/yazarlarına aittir. UİK, Global Akademi, Panorama Yayın Kurulu ile editörleri ve diğer yazarları bağlamaz.